

АКАДЕМИЈА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА - СИРМИЈУМ

МАСТЕР РАД

УЛОГА РОДИТЕЉА У ОБЛИКОВАЊУ

ДИГИТАЛНИХ НАВИКА ДЕЦЕ

Професор:

др Слађана Миленковић, проф.

Студент:

Вељко Ђонлић

бр. индекса 19/2024М

Сремска Митровица, 2026. година

АКАДЕМИЈА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА - СИРМИЈУМ

МАСТЕР РАД

ТЕМА

**УЛОГА РОДИТЕЉА У ОБЛИКОВАЊУ
ДИГИТАЛНИХ НАВИКА ДЕЦЕ**

ПРЕДМЕТ

ДЕТЕ И МЕДИЈИ

Професор:

др Слађана Миленковић, проф.

Студент:

Вељко Ђонлић,

бр.индекса 19/2024М

Сремска Митровица, 2026.године

Сажетак

Савремено друштво карактерише убрзан развој дигиталних технологија које су постале саставни део свакодневног живота. Рачунари, паметни телефони, таблети и интернет омогућавају брз приступ информацијама, комуникацију и различите видове забаве. Деца од најранијег узраста долазе у контакт са дигиталним уређајима, због чега дигитално окружење значајно утиче на њихов развој, образовање и свакодневне навике.

Употреба дигиталних медија доноси бројне могућности за учење, креативно изражавање и развој различитих вештина. Међутим, неконтролисано и прекомерно коришћење технологије може имати и негативне последице, као што су смањена физичка активност, отежана концентрација, поремећаји спавања и смањена социјална интеракција. Због тога је неопходно посветити посебну пажњу начину на који деца користе дигиталне садржаје.

У процесу обликовања дигиталних навика деце родитељи имају кључну улогу. Они представљају прве и најважније узоре од којих деца усвајају обрасце понашања, па тако и начин коришћења дигиталних уређаја. Родитељи својим ставовима, правилима и личним примером утичу на то колико ће времена деца проводити уз екране, које садржаје ће пратити и на који начин ће користити савремене технологије.

„Ако постоји ишта што желимо да променимо код свог детета, прво би требало да испитамо и видимо да ли је то нешто што би можда требало променити у нама самима.“
(Јунг)

Поред постављања јасних граница, родитељи имају одговорност да децу упознају са предностима и ризицима дигиталног окружења. Разговор, заједничко коришћење технологије и континуирано праћење активности деце на интернету доприносе развијању одговорног и безбедног понашања у дигиталном свету. На тај начин деца стичу неопходна знања и вештине за правилно коришћење дигиталних медија.

С обзиром на све већу присутност технологије у животу породице, питање дигиталних навика деце постаје једна од значајних тема савременог родитељства. Родитељи се суочавају са изазовом проналажења равнотеже између коришћења

технологије као корисног средства за учење и комуникацију и заштиту деце од многих негативних утицаја.

„...У тренутку када свом детету дозволимо да приступа онлајн садржајима пожељно је да знамо како да дете упутимо и заштитимо са једне стране али да их не ограничимо у стицању знања и вештина које ће им у данашње време бити неопходне. Као и толико тога и Интернет може бити и сјајан и лош – у зависности од тога на који начин се користи.“ (С.Миленковић, 2012.)

Кључне речи: дигитални медији, улога родитеља, навике, добре и лоше стране.

Садржај:

1. Увод	4
2. Теоријски део.....	6
2.1 Деца и медији	6
2.2 Позитивни ефекти коришћења дигиталних медија.....	8
2.3 Негативни ефекти коришћења дигиталних медија	9
2.4 Родитељи као медијатори између детета и дигиталног окружења.....	11
2.5 Ранија истраживања	14
3. Методолошки део.....	16
3.1 Предмет истраживања	16
3.2 Проблем истраживања	16
3.3 Циљ истраживања	18
3.4 Задаци истраживања	18
3.5 Методе, технике и инструменти истраживања.....	19
3.6 Узорак истраживања	19
3.7 Хипотезе истраживања	19
4. Резултати са дискусијом.....	20
4.1 Општи подаци о родитељу	20
4.2 Дигиталне навике родитеља.....	22
4.3 Дигиталне навике детета	25
4.5 Родитељски надзор и правила.....	28
4.6 Ставови родитеља	31
5. Промене у пракси	34
6. Закључна разматрања	36
7. Литература	38
8. Прилог	42

1. Увод

Електронски медији представљају средства масовне комуникације која користе електронску технологију за пренос, обраду и дистрибуцију информација. Њихов настанак везан је за значајне научне и технолошке проналаске које су последња два века у великој мери променили начин на који људи комуницирају, стичу знања и проводе слободно време.

Развој рачунарске технологије током седамдесетих и осамдесетих година XX века створио је услове за појаву нових облика комуникације. Посебно важан догађај је био развој интернета, који је првобитно настао као мрежа за размену података између научних и војних институција. Временом је интернет постао доступан широј јавности и прерастао у глобалну мрежу која омогућава тренутно повезивање људи из различитих делова света.

Појава паметних телефона, таблета и других мобилних уређаја омогућила је корисницима сталан приступ интернету и дигиталним садржајима. За разлику од традиционалних медија, савремени електронски медији омогућавају двосмерну комуникацију, при чему корисници нису само примаоци информација већ и њихови креатори.

У савременим условима живота електронски медији представљају незаобилазан део друштва. Њихов развој показује колико су технологије и комуникација међусобно повезане. Уколико будемо разумели настанак и развој електронских медија боље ћемо сагледати њиховог утицаја на појединца, породицу и друштво у целини. Последице ћемо боље и значај родитеља у усмеравању деце ка безбедном и одговорном коришћењу дигиталних технологија.

„С обзиром на то да су деца данас све чешће изложена различитим облицима стреса, неопходно је обезбедити медијске садржаје који подстичу развој позитивних емоција, као што су другарство, пријатељство и љубав. Насупрот томе, излагање садржајима који промовишу агресивно понашање и негативне емоције може имати дугорочне последице, које се касније испољавају кроз развој асоцијалних ставова, нетрпељивости на верској, расној или националној основи, као и кроз појаву агресивности и различитих облика малолетничке деликвенције“ (Миленковић, 2007.).

„Употреба рачунара у раду са децом предшколског узраста има и позитивне и негативне стране. Који ће ефекти бити доминантни у пракси у великој мери зависи од начина на који родитељи и васпитачи усмеравају и контролишу његову употребу. У савременом друштву развијање медијске културе представља важан задатак васпитања и образовања деце од најранијег узраста“ (Миленковић, 2012).

У окружењу лако доступних садржаја и недовољног познавања ризика и опасности које дигитални медији са једне стране могу да произведу а узимајући у обзир са друге стране бенефите по свеобухватни развој детета тема „Улога родитеља у обликовању дигиталних навика деце“ намеће се као релевантан проблем који је уочен у пракси предшколског васпитања којим се по мом мишљењу треба структурно и системски бавити.

Циљ овог рада јесте да укаже на значај родитеља у обликовању дигиталних навика деце, као и да сагледа начине на које родитељи могу допринети безбедном, одговорном и уравнотеженом коришћењу дигиталних технологија. Посебна пажња биће посвећена родитељским поступцима, правилима и стратегијама које утичу на развој здравих дигиталних навика код деце у савременом друштву.

2. Теоријски део

„Телевизија и други облици медијске културе у простору социјализацијских утицаја, имају све већи значај у обликовању свакодневног живота људи. Утичу на начин понашања, размишљања и формирања представа које имамо о себи и другима. Вредност о животу и људских односима обликују медији, нарочито телевизија, што неки аутори тумаче као последицу сложених производних и маркетиншких процеса у савременом друштву“ (Кораћ и Враћешевић, 2001).

2.1 Деца и медији

Медији имају значајну улогу у животу деце предшколског узраста. Телевизија, интернет, мобилни телефони, таблети и различите дигиталне апликације постале су део свакодневног окружења у којем деца одрастају. Предшколски период представља време интензивног развоја говора, мишљења, социјалних вештина и емоционалне зрелости, због чега садржаји којима су деца изложена могу имати снажан утицај на њихов развој.

Један од најважнијих бенефита дигиталних технологија јесте унапређење образовања. Деца и одрасли могу приступити великом броју едукативног садржаја, разним курсевима, електронским књигама и интерактивним платформама за учење. На тај начин развијају нова знања и дигиталне вештине које су неопходне у савременом друштву.

Правилно одабрани медијски садржаји могу допринети учењу и стицању нових знања. Едукативни програми, интерактивне апликације и дечији садржаји прилагођени узрасту могу подстицати развој језика, креативности, маште и основних когнитивних способности. Кроз медије деца могу упознати различите културе, обичаје и начине живота, што доприноси ширењу њихових видика.

С друге стране, прекомерна употреба медија може имати негативне последице. Дуготрајно време проведено пред екранима може смањити физичку активност, отежати развој социјалних вештина и утицати на квалитет сна. Излагање непримереним садржајима може изазвати страх, анксиозност или усвајање непожељних образаца

понашања. Због тога је веома важно да родитељи и васпитачи прате садржаје које деца користе и ограниче им време проведено уз дигиталне уређаје.

Улога родитеља је посебно важна у развоју здравих медијских навика. Родитељи треба да буду активни посредници између детета и медија, да заједно са децом користе дигиталне садржаје, разговарају о ономе што дете гледа и подстичу критичко размишљање. На тај начин медији могу постати средство за учење и развој, а не само извор забаве.

„Неопходно је прихватити нове технологије као саставни део живота вашег детета и његове-њене генерације и нађите времена да се са њима боље упознате и помогнете детету да их користи на исправан и сигуран начин“ (Миленковић, 2008).

Слика 1 – Употреба дигиталне технологије уз надзор родитеља

(<https://www.edurazvoj.com/ono-sto-ne-kontrolisemo-mi-vremenom-pocinje-da-kontrolise-nas-ili-nasu-decu/> - Приступљено 28.06.2026.године, 23:02)

Може се закључити да медији представљају важан део савременог детињства. Њихов утицај на предшколску децу може бити позитиван или негативан, у зависности од начина и обима коришћења. Због тога је неопходно усмеравати децу ка квалитетним садржајима и развијати здраве дигиталне навике од најранијег узраста.

С обзиром на све већу заступљеност дигиталних уређаја у животу деце, важно је разумети њихове потенцијалне користи, али и могуће ризике. Управо због тога посебну пажњу треба посветити улози родитеља у усмеравању, контроли и развијању здравих дигиталних навика код деце.

„Постоје два пола, тј. два становишта: истичу се предности медија, значај и моћ; и друго: о нуспојавама, лошем дејству и негативном утицају (испирању мозга).“
Миленковић, С. (2012)

2.2 Позитивни ефекти коришћења дигиталних медија

Умерена и сврсисходна употреба дигиталних медија може допринети развоју различитих вештина код деце. Дигитални садржаји омогућавају приступ образовним материјалима, интерактивним активностима и информацијама које могу подстаћи учење и стицање нових знања. Посебно су значајни едукативни програми и апликације које помажу развоју предчиталачких, математичких и језичких способности.

Коришћење дигиталних медија може допринети и развоју дигиталне писмености, која представља једну од важних компетенција савременог друштва. Деца кроз употребу рачунара, таблета, мобилних апарата и других уређаја усвајају основне вештине потребне за сналажење у дигиталном окружењу.

Поједини дигитални садржаји подстичу развој логичког мишљења, решавања проблема, концентрације и пажње. Интерактивни задаци омогућавају деци да самостално истражују, доносе одлуке и постепено долазе до решења, чиме се подстиче развој когнитивних способности.

„Дигиталну технологију требало би интегрисати у постојећи наставни план и програм, било да је реч о предшколском или школском узрасту, и користити је тако да се не искључује употреба других корисних дидактичких средстава и материјала за учење. Употреба дигиталне технологије у образовању има смисла само онда када доприноси остваривању исхода и циљева учења“ - Кузмановић, Д. и сар. (2019):

Дигитални медији могу имати и социјалну функцију. Коришћењем комуникационих платформи деца одржавају контакте са вршњацима и члановима породице, а одређени садржаји могу допринети развоју сарадње, размени идеја и

заједничком учењу. Када се користе уз подршку и надзор родитеља, дигитални медији могу представљати користан алат за образовање, комуникацију и развој различитих вештина.

„Ако се деца добро усмере, мас-медије ће користити као оруђе у животу, и неће бити пасивни прималац информација“ – Миленковић, С. (2012).

2.3 Негативни ефекти коришћења дигиталних медија

Иако дигитални медији имају бројне предности, њихова прекомерна или неадекватна употреба може имати негативне последице на развој детета. Један од најчешће истицаних проблема јесте предуго време проведено пред екранима, које може довести до смањене физичке активности и мањег укључивања у друге развојно важне активности. Пораст случајева нпр. хипертензије у радном узрасту као последица гојазности и нагомиланог стреса могу се довести у везу са прекомерном употребом дигиталних уређаја. Ту се мора поменути и проблем све већег броја деце са лошим држањем тела и слабошћу мишића. Природне дејје активности као што су трчање, скакање и пењање бивају потиснуте седентарним играма (пред екраном) које доводе до веома мале потрошње енергије.

„Уместо да слободно време проведу на ваздуху, у игри са осталом децом, у скакутању, трчању, разним играма... данашња деца су просто „заробљена“ у затвореном простору, па не чуди што су често бледа, неотпорна на респираторне инфекције.“ – Миленковић, С. (2012). Утицај екрана на вид код деце може да буде веома негативан. Постоји много разлога за постављање временског ограничења колико би дете смело да користи компјутер, мобилни, гледа ТВ.

Дуготрајно коришћење дигиталних уређаја повезано је са проблемима у спавању, умором, смањеном концентрацијом и потешкоћама у одржавању пажње. Посебно се истиче коришћење уређаја непосредно пре одласка на спавање, које може негативно утицати на квалитет сна.

Поједина истраживања указују да прекомерна изложеност дигиталним садржајима може бити повезана са импулсивношћу, слабијом самоконтролом и

потешкоћама у регулацији понашања. Такође, изложеност непримерним или насилним садржајима може утицати на формирање ставова и понашања деце.

Негативни ефекти могу се уочити и у социјалном функционисању. Уколико дигитални медији замене непосредну комуникацију са породицом и вршњацима, може доћи до смањења социјалних интеракција, повлачења из друштвених активности и слабљења социјалних вештина.

Код млађе деце прекомерна употреба дигиталних уређаја може бити повезана и са споријим развојем говора и језика, нарочито уколико време проведено уз екран замењује разговор и заједничке активности са родитељима. Додатни ризик представља могућност контакта са непознатим особама и изложеност непримерним садржајима на интернету, због чега су надзор и усмеравање од стране родитеља од великог значаја.

На основу наведеног може се закључити да ефекти дигиталних медија зависе од начина, садржаја и времена њиховог коришћења, као и од подршке и контроле коју дете добија од родитеља. Ова чињеница додатно наглашава значај родитељске улоге у обликовању здравих дигиталних навика код деце.

Слика 2 – Употреба дигиталне технологије без надзора

(<https://psihosensum.com/kako-kontrolisati-deci-upotrebu-ekrana/>)-Приступљено
28.06.2026.године, 23:14)

2.4 Родитељи као медијатори између детета и дигиталног окружења

Родитељи имају кључну улогу у посредовању између деце и медија. У савременом друштву деца од најранијег узраста долазе у контакт са различитим медијима. Због тога је важно да родитељи активно прате и усмеравају начин на који деца „конзумирају“ медијске садржаје.

Задатак родитеља јесте да код деце развије критички однос према информацијама које добијају путем медија. Сталним разговорима о садржајима које гледају, слушају или читају, родитељи могу подстаћи децу да размишљају о тачности информација, да разликују тачност од фикције и препознају потенцијално штетне садржаје.

Сама контрола и надзор родитеља није довољна. Родитељи морају да дају позитиван пример својој деци. Деца често усвајају обрасце понашања посматрајући одрасле, па одговорно коришћење медија од стране родитеља може значајно утицати на развој навика код деце.

Сарадња родитеља са васпитачима и наставницима додатно доприноси правилном усмеравању деце у медијском окружењу. Кроз заједничке активности и едукацију могуће је развити медијску писменост, дигиталне компетенције и свест о безбедном коришћењу медија.

Можемо закључити да родитељи представљају најважнији фактор у обликовању односа деце према медијима. Њихова подршка, усмеравање и лични пример помажу деци да медије користе на одговоран, безбедан и користан начин.

„У готово свим студијама које се баве овом темом говори се о три типа медијације:

- Активна (родитељи активно учествују у активностима деце током коришћења дигиталне технологије)
- Рестриктивна (родитељи ограничавају коришћење дигиталне технологије на различите начине)
- Родитељски надзор или праћење (родитељи прате и проверавају шта дете ради на интернету)

Истраживања родитељске медијације указују да се родитељи разликују према начинима на које усмеравају и прате коришћење дигиталних медија код деце. У

литератури се најчешће издвајају социјални и технички облици медијације. Социјална медијација подразумева активно укључивање родитеља у дететове дигиталне активности, разговор о садржајима које дете користи и постављање правила везаних за употребу дигиталних уређаја. Са друге стране, техничка медијација обухвата различите облике надзора и контроле, као што су праћење активности детета, коришћење „родитељских контрола“ и ограничавање приступа одређеним садржајима. Циљ родитељске медијације јесте успостављање равнотеже између пружања могућности детету да користи предности дигиталне технологије и успостављање заштите од потенцијалних ризика које дигитално окружење може да донесе“ - Кузмановић, Д. и сар. (2019).

„Дечију радозналост не треба спутавати, али родитељи би морали да обрате пажњу на садржаје које дете упија преко медија, јер се лоши узорци упијају исто као и добри, и узимају као обрасци понашања, копирају се - деца их лако усвајају и употребљавају приликом вербалне комуникације са другом децом“ – Миленковић, С. (2012).

„Чињеница да живимо у времену све новијих технологија ставља пред нас питање зашто је то тако и зашто деци у најранијем узрасту ускратити нешто што је неминовност живота, зашто им ускратити нешто што их едукује, задовољава њихову радозналост, развија креативност, отвара нове видике, омогућава лакше уклапање у будуће обавезе“ – Јанковић, М, Дмитрић Љ. (2011). Дакле, управљање ризицима од стране свих актера укључених у развој детета а нарочито у оквиру породице као кључне средине за развој навика је од изузетног значаја за развој детета а онда и друштво у целини.

На овом месту је корисно поменути правни оквир који се бави уређивањем заштите и безбедности деце на интернету. Сама Конвенција о правима детета, чији је потписник и наша држава, не говори директно о овој теми али је под утицајем бројних међународних организације које се баве заштитом права детета покренута иницијатива за прилагођавање права, обухваћених Конвенцијом о правима детета, дигиталном контексту. „Посебан допринос дао је Комитет за права детета Уједињених нација, који је 2021. године објавио Општи коментар бр. 25 о правима детета у вези са дигиталним окружењем, потврђујући да се сва права из Конвенције односе и на дигитално окружење, једнако као и на извандигитално. У овом документу, дигитална права деце обухватају право на једнак приступ интернету и технологијама у сврху образовања, информисања, игре и учешћа у друштвеном животу. Такође, деца имају право на заштиту приватности

и личних података, као и на заштиту од онлајн насиља, манипулације, експлоатације и штетног садржаја на интернету. Право на слободно изражавање, учешће у доношењу одлука које их се тичу и приступ садржајима примереним њиховом узрасту представља важан део ових права – прецизира Кузмановић.“ – коментар преузет са сајта Paragraf.rs <https://www.paragraf.rs/dnevne-vesti/300625/300625-vest4.html>

Република Србија је, између осталог, усвојила Уредбу о безбедности и заштити деце при коришћењу информационо-комуникационих технологија ("Службени гласник РС", број 13 од 14. фебруара 2020. – у даљем тексту Уредба) чији је предмет уређивање мера за безбедност и заштиту деце на интернету као активности од јавног интереса, и то путем едукације и информисања деце, родитеља и других законских заступника и наставника о предностима, ризицима и начинима безбедног коришћења интернета, као и поступање у случају нарушавања или угрожавања безбедности деце на интернету које се пријављује путем јединственог места за пружање савета и пријем пријава у вези са безбедношћу и заштитом деце на интернету (члан 1 Уредбе). Прописани су и циљеви овог акта (члан 2 Уредбе) у којима је дат акценат на:

- 1) подизање нивоа свести и знања о предностима и ризицима коришћења интернета и начинима безбедног коришћења интернета;
- 2) унапређивање дигиталних компетенција деце, односно ученика, родитеља и других законских заступника и наставника (у даљем тексту: деце, родитеља и наставника);
- 3) унапређивање међуресорне сарадње у области безбедности и заштите деце на интернету.

У овоме велику улогу има Министарство надлежно за послове информационе безбедности које предузима превентивне мере за безбедност и заштиту деце на интернету (члан 3 Уредбе), као активности од јавног интереса, путем:

- 1) едукације и информисања деце, родитеља и наставника;
- 2) јединственог места за пружање савета и пријем пријава у вези са безбедношћу и заштитом деце на интернету.

Такође, Министарство просвете је у сарадњи са Заводом за унапређење образовања и васпитања припремило „Водич за достизање одговорног односа према здрављу“ који се између осталог бави и питањем ризика прекомерног коришћења медија и стратегијама за здраво коришћење интернета. Као смернице Водич наводи „важност постављања граница у коришћењу екрана, одабир квалитетног садржаја и прављење дигиталних пауза које могу помоћи у здравом коришћењу медија; важност балансирања онлајн активности са активностима у стварном свету; важност физичке активности; коришћење интернета као алата за учење; ако се осети проблем у коришћењу медија, потребно је потражити помоћ“ - Вуковић С., Пејовић Милованчевић М., Фејзула М., Муџиза Јовановић А и Шапоњић В., (2026). Водич је користан алат и родитељима деце предшколског узраста.

2.5 Ранија истраживања

Више је емпиријских истраживања која директно доказују да су родитељи кључни модел и фактор у формирању дигиталних навика деце у вртићу. Једна од таквих студија са фокусом на узрочно-последичну везу између родитеља и детета предшколског узраста је „Медији и дјеца предшколске доби: улога родитеља као узора и учитеља“ спроведено на национално репрезентативном узорку родитеља у Словенији које, између осталог, прикупља мишљења родитеља деце од 1 до 6 године у погледу њихових медијских навика и навика њихове деце. Статистичком анализом доказано је да медијске навике родитеља примарно одређују дужину изложености деце екранима. Утврђено је да родитељи који сами проводе више времена уз екране несвесно користе уређаје као „дигиталну дадиљу“, што доводи до тога да њихова деца имају знатно слабију саморегулацију и слабије развијене социјалне вештине приликом уласка у колектив. Према истраживању Рек, М. и Ковачић, А.(2018) родитељске навике и ниво образовања представљају најзначајније предикторе дечије медијске изложености у раном узрасту. <https://hrcak.srce.hr/clanak/318531>

У Србији је спроведно истраживање „Деца раног узраста као конзументи дигиталних медија у породици“. Спроведено је на узорку родитеља који чини 88 родитеља деце узраста 3 до 4 године на територији Града Чачка и Сремског округа који су се изјаснили да њихова деца поседују дигиталне технологије код куће. Како

Миленковић, Николић и Чворовић наводе (2025) истраживање је, између осталог, показало да родитељи користе технологије и да би емоционално умирили децу, што све заједно може да укаже да се родитељи исувише ослањају на дигиталне медијске садржаје, уместо да јачају своје компетенције у овим подручјима.
<https://www.krugovidetinjstva.edu.rs/index.php/home/article/view/121/73>

Финални извештај истраживања које су УНИЦЕФ и Custom Concept d.o.o. спровели у Босни и Херцеговини у октобру 2020.године, на тему „Медијске навике дјеце и ставови родитеља“ на национално репрезентативном узорку родитеља деце различитих узраста са фокусом на узраст (0-6 година) садржи закључак ауторки Извештаја да „мањи дио дјеце и родитеља свјестан је да дјечије кориштење медија и информационо-комуникацијских технологија није под њиховом контролом и да (може да) има (и) одређени негативан утицај. А родитељи су посебно ријетко упознати са могућим штетним посљедицама на психичку добробит и морални развој дјеце“ Хасанагић, Паповић и Ковачевић (2020.)

<https://www.unicef.org/bih/media/5861/file/Medijske%20navike%20djece%20i%20stavovi%20roditelja.pdf>

3. Методолошки део

3.1 Предмет истраживања

Примењено-истраживачки рад спроведен у функцији израде завршног мастер рада за предмет истраживања узима улогу родитеља у обликовању дигиталних навика деце, са посебним фокусом на родитељске стилове васпитања, ниво дигиталне писмености родитеља, као и стратегије надзора, контроле и усмеравања коришћења дигиталних технологија.

Истраживање је обухватило различите облике дигиталног понашања деце (коришћење интернета, друштвених мрежа, видео игара и мобилних апликација), као и начине на које родитељи утичу на развој тих навика кроз правила, комуникацију и лични пример.

3.2 Проблем истраживања

Живот савременог човека не може се замислити без дигиталних медија. Мобилни телефони, таблети, рачунари, данас су уређаји које поседује готово свака кућа без обзира на социјални, финансијски или други статус. Деца расту са тим. Дигитална технологија у све већој мери обликује дечије свакодневне активности, начин на који проводе слободно време, начин на који комуницирају са вршњацима, начин на који се друже, начин на који уче. У којој мери ће то бити изражено зависи од односа родитеља деце вртићког узраста.

Слика 3 – Употреба дигиталних уређаја од најранијег узраста

(<https://www.gorazdevac.com/2023/12/03/posledice-prekomerne-upotrebe-digitalnih-uredjaja-po-zdravlje-dece/>) Приступљено 28.06.2026.године, 23:20)

„Ипак, употреба рачунара у раду са децом предшколског узраста носи и предности и одређене ризике. Коначни ефекти зависе од начина примене, као и од улоге родитеља и васпитача. Савремено друштво захтева развијање медијске културе од најранијег узраста“ (Миленковић, 2012), али и „пажљиву селекцију медијских садржаја, како би се подстицале позитивне емоције и социјалне вредности, а избегли негативни утицаји који могу довести до агресивног и асоцијалног понашања“ (Миленковић, 2007).

Слика 4 – Надзор васпитача током употребе дигиталне технологије

(<https://www.unicef.org/serbia/publikacije/obrazovanje-socijalno-i-materijalno-ugro%C5%BEene-dece-u-srbiji>) -Приступљено 28.06.2026.године, 23:24)

Данас се више не поставља питање да ли деца треба да користе рачунаре и друге дигиталне уређаје, већ на који начин, колико дуго и у којим условима.

3.3 Циљ истраживања

Циљ истраживања је да се испитају предности и недостаци примене дигиталних технологија (рачунара и других дигиталних уређаја) у раду са децом предшколског узраста, као и ставови и искуства родитеља у вези са њиховом употребом.

3.4 Задаци истраживања

На основу постављеног циља истраживања дефинисани су следећи задаци:

1. Испитати колико често родитељи користе дигиталне технологије у активностима са децом предшколског узраста;
2. Утврдити које врсте активности које укључују дигиталне технологије највише доприносе процесу учења код деце;
3. Идентификовати области дечјег развоја на које примена дигиталних технологија има највећи утицај;
4. Испитати мишљења родитеља о потенцијалним ризицима и негативним последицама коришћења дигиталних технологија код деце предшколског узраста;
5. Утврдити у којој мери родитељи сматрају да поседују довољно знања и вештина за адекватну примену дигиталних технологија у раду са децом.

Слика 5 – Приказ формирања утицаја

3.5 Методе, технике и инструменти истраживања

Техника којом је извршено истраживање је анкетирање, а инструмент је анкетни упитник који је конструисан за потребе овог истраживања. Анкета је анономна.

3.6 Узорак истраживања

Узорак чине 8 родитеља чија деца похађају мешовиту узрасну групу у Предшколској установи “Пчелица”- објекат ОШ “Бранко Радичевић” у Сремској Рачи и 22 родитеља чија деца похађају млађу узрасну групу у Предшколској установи “Пчелица”- објекат „Бубамара“.

3.7 Хипотезе истраживања

Хипотеза Х0: Постоји статистички значајна повезаност између нивоа родитељског надзора и времена која деца проводе користећи дигиталне технологије.

Хипотеза Х1: Деца чији родитељи постављају јасна правила коришћења технологије показују одговорније дигитално понашање.

Хипотеза Х2: Већи ниво дигиталне писмености родитеља позитивно утиче на квалитет дигиталних навика деце.

Хипотеза Х3: Родитељски пример (сопствено коришћење технологије) значајно утиче на понашање деце.

Хипотеза Х4: Постоје разлике у дигиталним навикама деце у односу на социо - демографске карактеристике родитеља.

Хипотеза Х5: Већа укљученост родитеља у дигиталне активности деце смањује ризик од негативних ефеката коришћења технологије.

4. Резултати са дискусијом

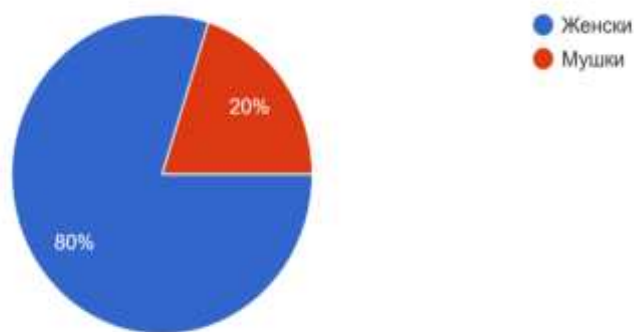
Наредни графикони представљају процентуално обрађене одговоре испитаника (родитеља) а исте прате дескриптивна објашњења. Упитник се састоји од пет група питања:

- Општи подаци о родитељу;
- Дигиталне навике родитеља;
- Дигиталне навике детета;
- Родитељски надзор и правила;
- Ставови родитеља

4.1 Општи подаци о родитељу

Графикон број 1: Пол испитаника

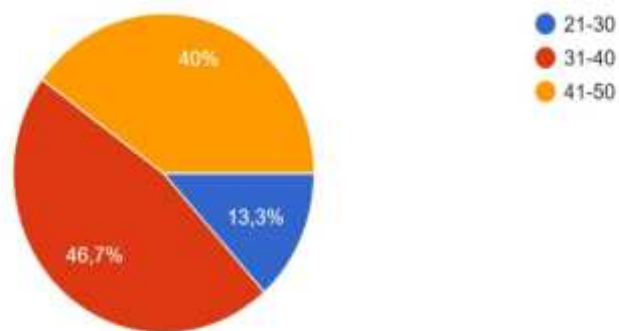
2.1. Пол
30 одговора

На Упитник су највише одговора дале мајке деце, чак њих 80% док само 20% чине очеви.

Графикон број 2: Старост структура

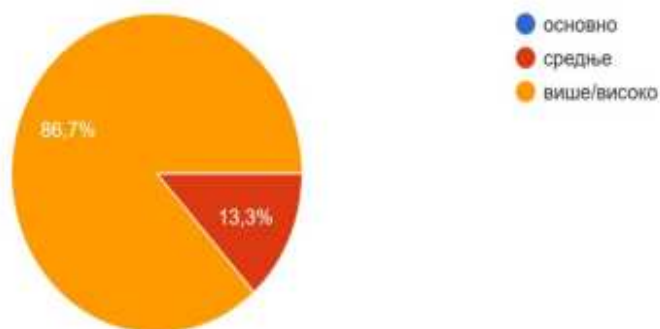
2.2 Старост
30 одговора

Највећи број испитаника чине родитељи старости од тридесет једне до четрдесете године живота, њих 46,7% а најмање од двадесет једне до тридесете године живота, њих 13,3%. Интересантно је да чак 40% чине испитаници старости од четрдесет једне до педесете године живта и то су родитељи деце другог и трећег реда рођења.

Графикон број 3: Ниво образовања

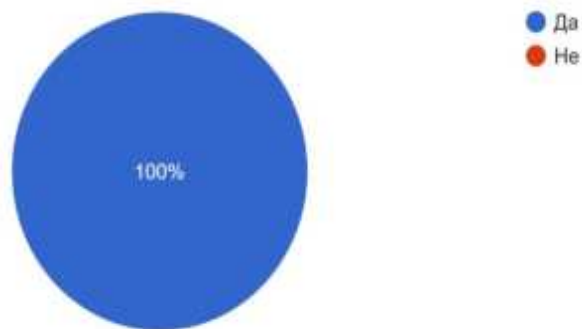
2.3 Ниво образовања
30 одговора

На графикону бр.3 видимо да је највећи број испитаника високо образованих чак 86,7% док оих који су завршили средњу школу чини 13,3%. Испитаника са завршеном само основном школом нема.

Графикон број 4: Употреба дигиталних уређаја

2.4 Да ли свакодневно користите дигиталне уређаје?
30 одговора

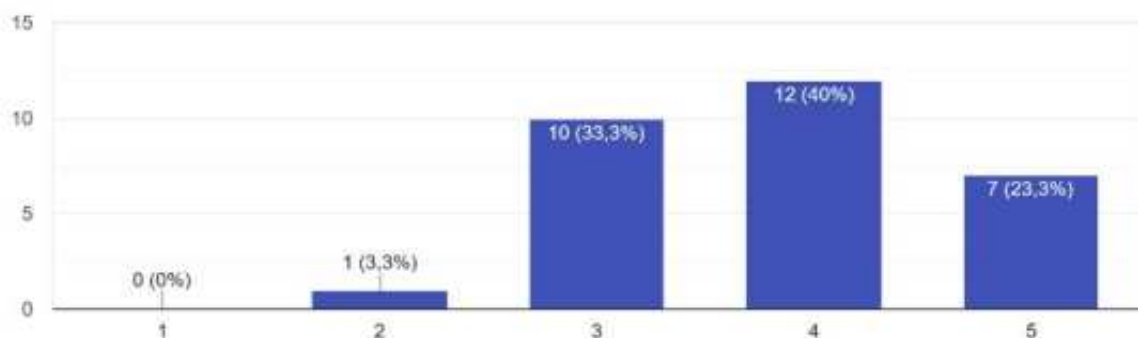

Сви испитаници су одговорили да свакодневно користе дигиталне уређаје.

4.2 Дигиталне навике родитеља

Графикон број 5: Употреба у присуству детета

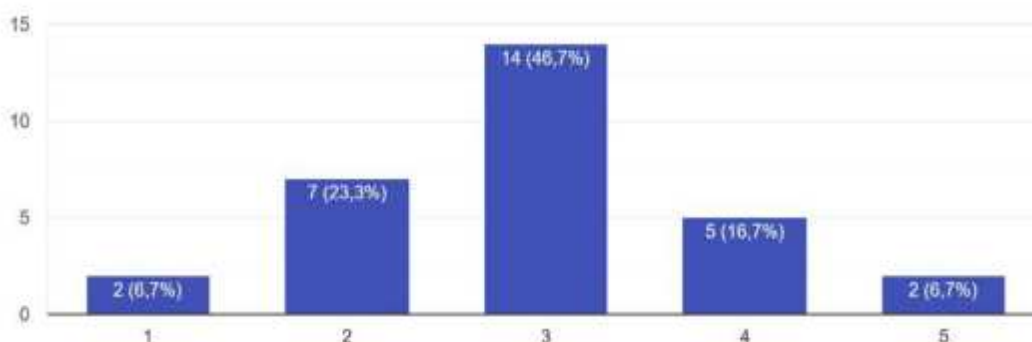
3.1 Користим мобилни телефон у присуству детета (Означите један одговор: 1 –никад, 2 –ретко, 3 –понекад, 4 –често, 5 –увек)
30 одговора

На овом графикону приказан је највећи број испитаника који су на постављено питање дали одговор „често“ (40%), мада није занемарљив ни број оних који су дали одговор „понекад“ (33,3%), што сматрам алармантном ситуацијом и резултатом који ме је негативно изненадио.

Графикон број 6: Друштвене мреже у присуству детета

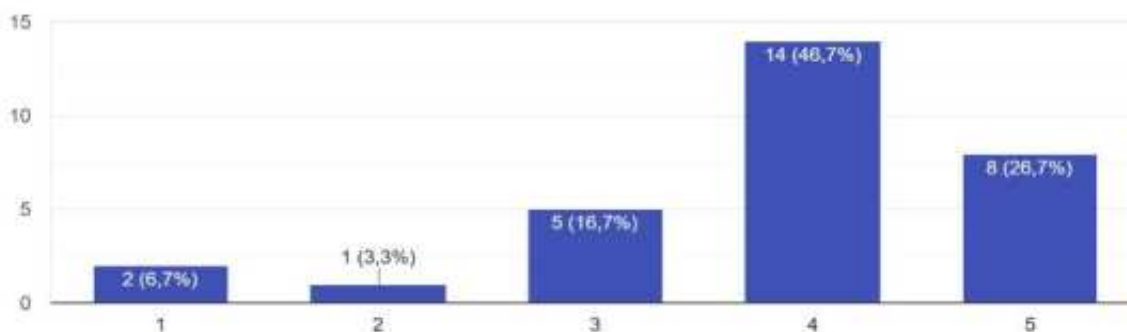
3.2 Проверавам друштвене мреже у присуству детета (Означите један одговор: 1–никад, 2–ретко, 3–понекад, 4–често, 5–увек)
30 одговора

Још више изненађује податак да чак 46,7% испитаника проверава друштвене мреже у присуству детета.

Графикон број 7: Употреба пре спавања

3.3 Користим дигиталне уређаје пре спавања (Означите један одговор: 1–никад, 2–ретко, 3–понекад, 4–често, 5–увек)
30 одговора

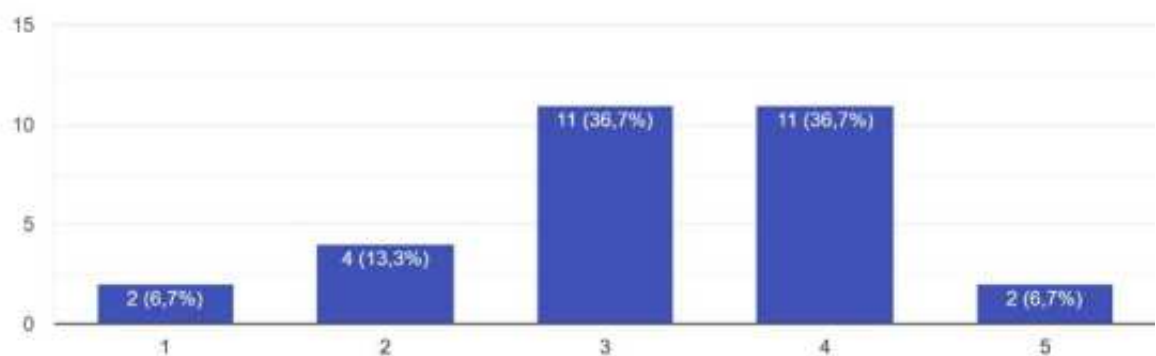

Исти проценат је оних који користе дигиталне уређаје пре спавања „често“ што објашњава ниво и квалитет и интензитет њихових дигиталних навика у слободно време и времену за одмор.

Графикон број 8: Сопствена ограничења

3.4 Ограничавам сопствено коришћење уређаја због детета (Означите један одговор:
1–никад, 2–ретко, 3–понекад, 4–често, 5–увек)

30 одговора

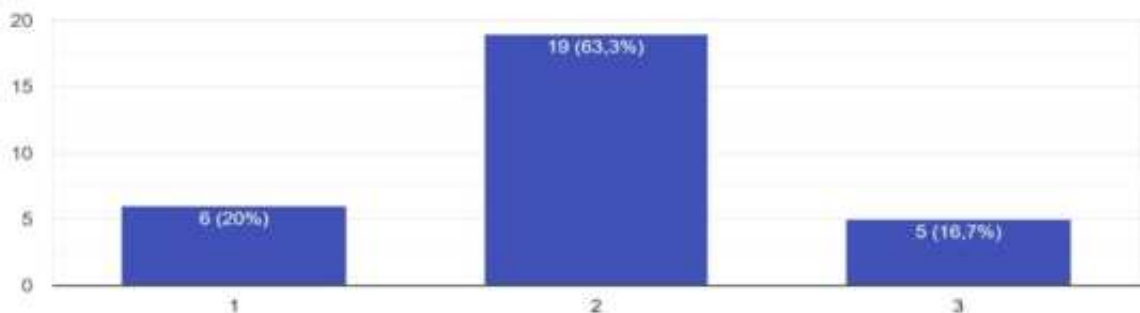

Мишљења сам да је изузетно мали проценат оних који увек ограничавају сопствено коришћење дигиталних уређаја због детета забрињавајућ, свега 6,7%.

Графикон број 9: Дobar пример или не

3.5 Сматрам да сам добар пример детету у коришћењу технологије (Означите један одговор:
1–не, 2–углавном, 3–да)

30 одговора

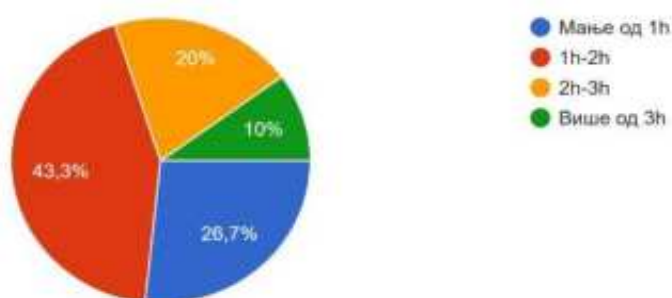

Највећи број испитаника (63,3%) је одабрао одговор „углавном“ што указује да већина сматра да у одређеној мери представља позитиван пример детету када је коришћење технологија у питању, али истовремено препознаје простор за унапређење сопствених дигиталних навика. Много мањи број испитаника (16,7%) има потпуно поверење у сопствени начин коришћења технологије и свој утицај на дете. Преостали број испитаника (20%) дали су одговор „не“ што указује на свест родитеља о неадекватној употреби дигиталних уређаја пред децом.

4.3 Дигиталне навике детета

Графикон број 10: Дете и време уз дигитални уређај

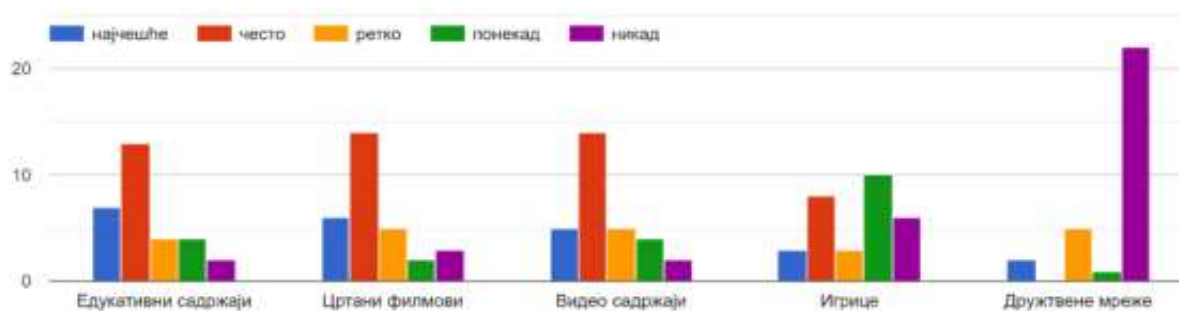
4.1 Колико времена Ваше дете проводи користећи дигиталне уређаје?
30 одговора

Највећи број испитаника, њих 43,3%, на постављено питање је одговорило да дете проведе дневно између једног и два часа а најмање испитаника, њих 10% да дете проведе више од три сата користећи дигиталне уређаје.

Графикон број 11: У које сврхе дете користи уређаје

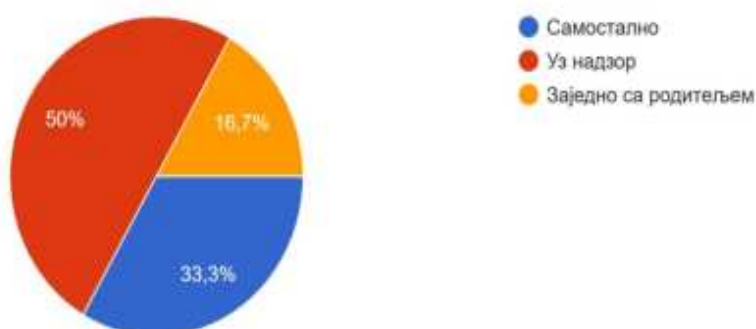
4.2 Дете користи уређаје (рангирај)

На постављено питање испитаници су рангирали своје одговоре од „најчешће“ до „никад“. Резултати показују да деца испитаника највише користе дигиталне уређаје за конзумирање едукативних садржаја, гледање цртаних филмова и видео садржаја а нешто мање за играње видео игрица док друштвене мреже не користе, што је за очекивати с обзиром на вртићки узраст.

Графикон број 12: Начин на који дете користи уређај

4.3 Дете користи уређај
30 одговора

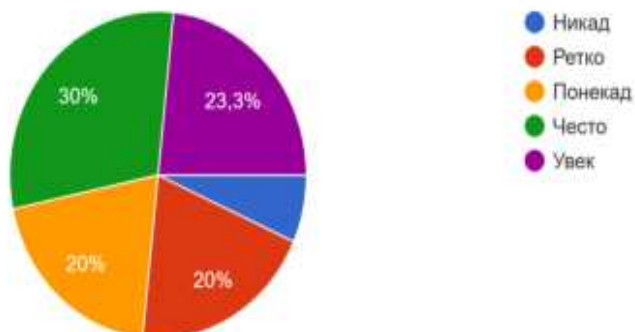

Похвално је да чак 50% испитаника дозвољава детету употребу дигиталних уређаја уз родитељски надзор.

Графикон број 13: Самосталност детета

4.4 Дете само тражи да користи уређај

30 одговора

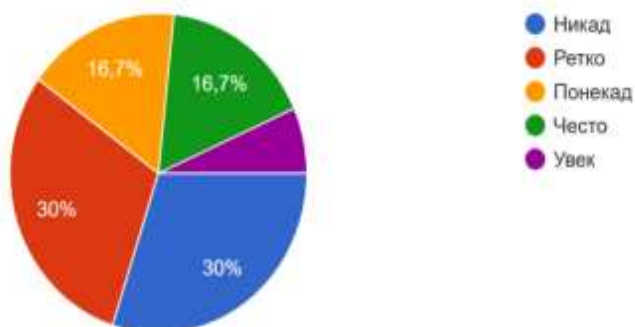

Графикон приказује, по мени, такође алармантну чињеницу да само 6,7% деце испитаника „никада“ само не тражи да користи уређај односно што више од половине деце испитаника „увек“ или „често“ само тражи дигитални уређај.

Графикон број 14: Употреба пре спавања

4.5 Дете користи уређај пре спавања

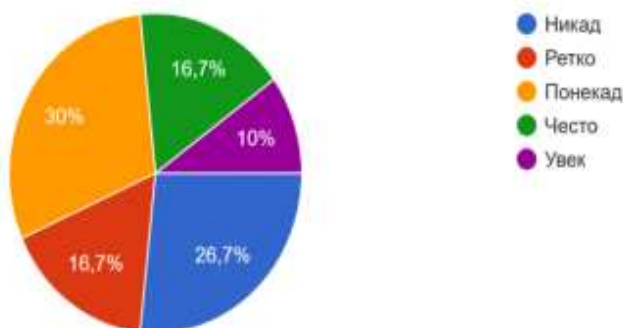
30 одговора

За разлику од одговора испитаника на исто питање, деца испитаника „никад“ односно „ретко“ користе дигиталне уређеје пре спавања.

Графикон број 15: Реакције детета

4.6 Дете негодује када му се ограничи коришћење уређаја
30 одговора

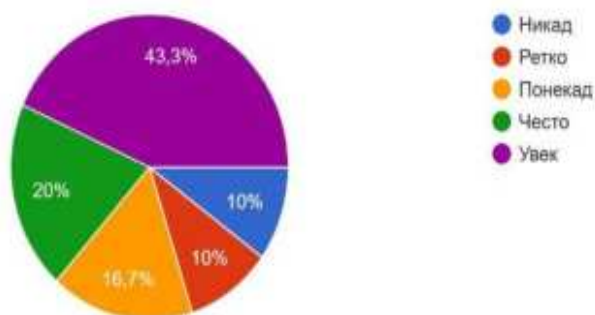

Подаци добијени на наведено питање су, по мени, охрабрујући, јер више од 50% деце испитаника „никад“ односно „понекад“ не негодује када му се ограничи коришћење дигиталног уређаја.

4.5 Родитељски надзор и правила

Графикон број 16: Не/постојање правила

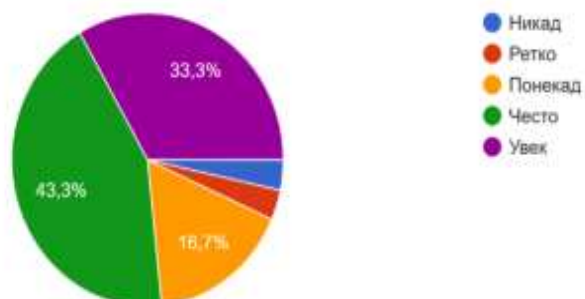
5.1 Постоје јасно постављена правила коришћења уређаја
30 одговора

Из графикана видимо да родитељи постављају јасна правила коришћења уређаја, њих 43,3% „увек“ има јасно постављена правила а 20% „често“ односно 16,7% „понекад“.

Графикон број 17: Контрола садржаја

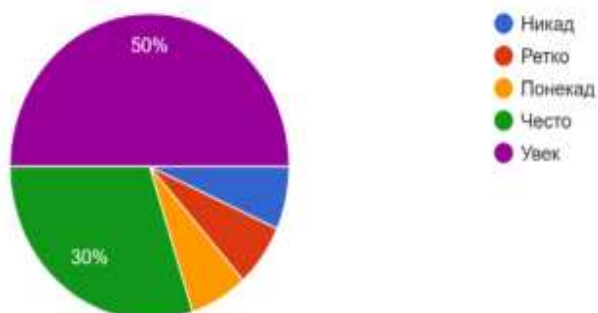
5.2 Контролишем садржај које дете конзумира
30 одговора

Из графикона видимо да родитељи контролишу садржаје које дете конзумира, њих 33,3% „увек“ контролише а 43,3% „често“.

Графикон број 18: Ограничавање

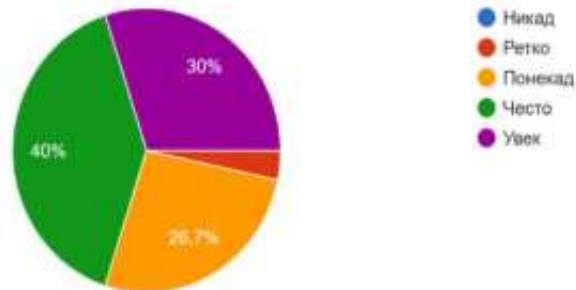
5.3 Ограничавам време коришћења уређаја
30 одговора

Испитаници, њих 80%, „увек“ односно „често“ ограничава детету време коришћења дигиталног уређаја.

Графикон број 19: Комуникација о дигиталним садржајима

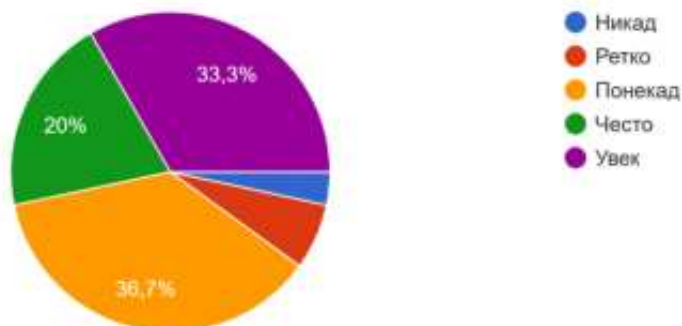
5.4 Разговором са дететом о дигиталним садржајима
30 одговора

На основу графикона закључујемо да постоји висок ниво свести код родитеља о важности комуникације између њих и деце у вези са садржајима које деца конзумирају путем дигиталних уређаја. Њих чак 40% „често“ разговора са децом на ову тему док њих 30% „увек“ разговора о томе. Сматрам да редовни разговори на тему дигиталних садржаја доприносе већој дигиталној безбедности и одговорнијем коришћењу ових технологија.

Графикон број 20: Укљученост родитеља

5.5 Укључујем се у дигиталне активности детета
30 одговора

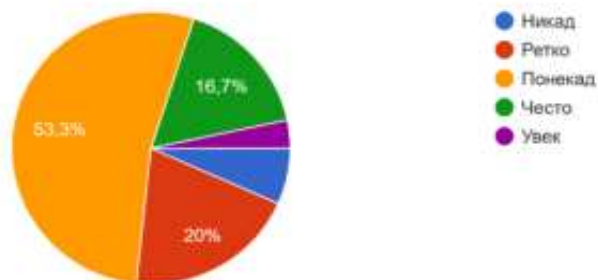

Сличан приступ испитаници имају и када је у питању укључивање у дигиталне активности детета. Овај податак је позитиван јер потврђује да родитељи имају важну улогу у усмеравању деце кроз дигитални свет.

4.6 Ставови родитеља

Графикон број 21: Утицај на развој

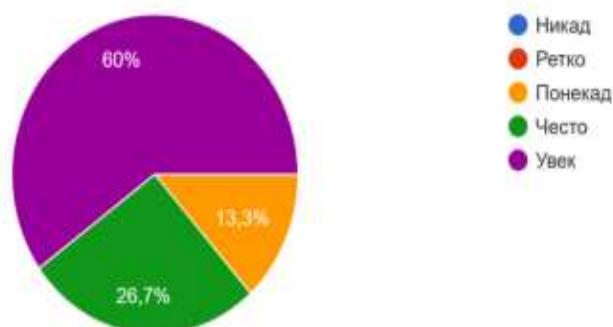
6.1 Да ли по Вама дигитални уређаји имају позитивни утицај на развој детета?
30 одговора

Добијени подаци су по мени очекивани и потврђују постојање свести испитаника о томе да квалитет утицаја дигиталних уређаја на дете зависи од садржаја које конзумира и времена које дете проводи уз дигиталне уређаје.

Графикон број 22: Прекомерна употреба

6.2 Да ли по Вама прекомерна употреба технологије штети детету?
30 одговора

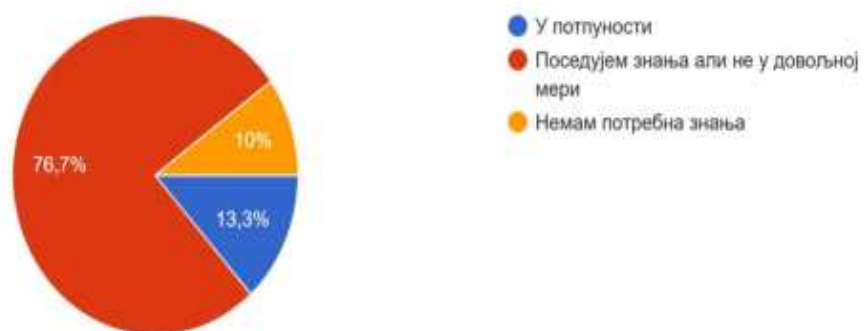

Анализирајући податке из претходног питања и податке добијене на основу овог графика закључујемо да родитељи имају позитиван став према утицају дигиталних уређаја на развој детета али само под условом да се употреба истих контролише, ограничава и да се не дозвољава прекомерна употреба јер чак 60% њих сматра да је прекомерна употреба штетна по дете.

Графикон број 23: Да ли смо довољно едуковани

6.3 Да ли сматрате да имате довољно знања о дигиталним ризицима*

30 одговора

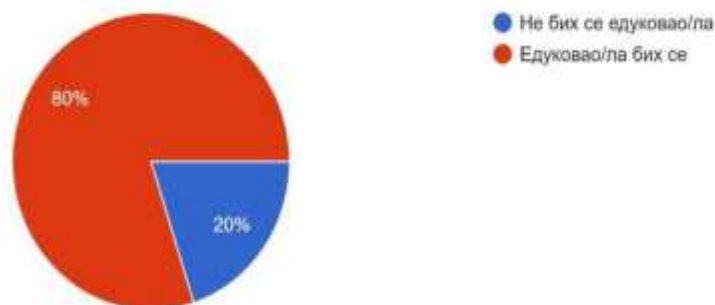

Позитивно је што 76,7% испитаника сматра да знања која су стекли о дигиталним ризицима нису довољна што оставља простор за њихову едукацију.

Графикон број 24: Едукације – да или не

6.4 Став о организованој додатној едукацији

30 одговора

Родитељи су у великој мери заинтересовани за даље едуковање и стицање потребних знања којима би, путем организованих едукација, обезбедили већу безбедност своје деце на интернету и у дигиталном свету, те да би таква мера била корисна и да би се на исте одазвали.

5. Промене у пракси

Резултати спроведене анкете потврђују сазнања присутна у релевантној научној литератури. Намеће се важност додатног оснаживања родитеља за активно и одговорно усмеравање деце у дигиталном окружењу. Позитивно је што постоји свест родитеља о важности информисања на тему која се бави предностима и ризицима дигиталних медија, као и о начинима успостављања јасних правила коришћења дигиталних уређаја. Отворена комуникација између родитеља и детета је кључна, родитељ као медијатор између детета и дигиталног садржаја је неизоставни део конзумације дигиталних садржаја који свој пуни капацитет може да оствари кроз заједничко коришћење али и кроз пружање личног примера у одговорној употреби технологије.

Предшколска установа треба да буде место где би се градила односно унапредила сарадња између вртића и породице кроз организовање едукативних радионица, предавања и саветовања за родитеље о дигиталним навикама деце. Резултати анкете управо су показали спремност родитеља на овакав вид сарадње. Васпитач, као партнер породице у процесу васпитања и образовања детета може и треба да има значајну улогу у информисању родитеља о препорученом времену коришћења дигиталних уређаја и подстицању активности које доприносе целокупном развоју детета.

Уколико желимо трајне и квалитетне промене неопходно је деловање на свим нивоима. Приступ мора бити системски и кретати од надлежних институција до појединца. У овом процесу неопходно је развијати програме дигиталне писмености намењене и родитељима и деци, На овај начин би се подстакло безбедно, одговорно и сврховито коришћење дигиталних медија. Кроз заједничко деловање породице и предшколске установе могуће је створити подстицајно окружење које ће допринети развоју здравих дигиталних навика код деце и умањити потенцијалне негативне последице прекомерне употребе дигиталних технологија. Едукација родитеља може се спроводити путем тематских радионица на које могу поред стручњака за дигиталну безбедност бити позвани и стручњаци у области психологије, педгогије као и логопеди. Вртић може организовати посебне родитељске састанке посвећене дигиталним навикама. На њима би се такође размењивала искуства и давали практични савети. Предуслов за успешност је добро организована и спроведена едукација васпитачког кадра првенствено. Она треба да буде континуирана и да прати развој дигиталног света

који је силовит и предшколски систем мора бити у тренду и ићи у корак са модернизацијом. „Као дидактичко средство, интернет може бити веома користан васпитачу, али то све зависи од његове креативности“ – Миленковић, С. (2012).

Одговорност едуковања не треба стављати само у задатак предшколском систему и васпитачу-појединцу. Надлежне институције могу обезбедити дигиталне материјале који би се бавили едукацијом. У том смислу пожељан је развој дечијих сајтова или садржаја на Youtube платформи, кратких дигиталних форми које би држале пажњу детета и уједно носиле снажну поруку родитељу. Поред овога изузетно је важан и штампани материјал, попут водича који су наведени у овом раду али и краће штампане форме (попут брошура, флајера, плаката) које би биле стално изложене, видљиве родитељима, у просторијама објеката предшколских установа. Овај вид едукације би могао имати велики значај у погледу посредног деловања и суптилног усмеравања оне групе родитеља, на срећу малобројне, који нису исказали спремност да се едукују (бар према резултатима спроведене анкете). Такви садржаји могу допринети постепеном сензибилисању родитеља за наведену проблематику.

6. Закључна разматрања

Савремено друштво карактерише све интензивнија употреба дигиталних медија. Дигитална технологија саставни је део свакодневног живота деце. Важно је разумети да њихова присутност доноси бројне могућности за учење, комуникацију и забаву, али истовремено носи и одређене ризике. Они потичу из прекомерне употребе, изложености непримерним садржајима и смањењем директних социјалних интеракција.

Резултати теоријских разматрања, што је потврдила споведена анкета примењено-истрживачког рада, доносе закључак да родитељи имају кључну улогу у обликовању дигиталних навика деце. Њихов утицај се огледа кроз постављање правила, надзор над коришћењем дигиталних медија, пружање подршке и усмеравање деце ка одговорном и безбедном понашању у дигиталном окружењу. Посебан значај има родитељски пример, јер деца често усвајају обрасце понашања које посматрају код својих родитеља.

Родитељи не треба да буду само контролор коришћења дигиталних медија. Много је важније да родитељи буду медијатори који помажу деци да развију критички однос према дигиталним садржајима и вештине неопходне за безбедно сналажење у савременом дигиталном свету. Отворена комуникација, заједничко коришћење медија и јасно дефинисана правила доприносе развоју здравих дигиталних навика. Квалитет родитељског ангажовања значајно утиче на начин на који деца користе дигиталне медије. Стога је неопходно јачати свест родитеља о њиховој улози и значају активног укључивања у дигитални живот деце, како би се максимално искористиле предности дигиталних технологија, а истовремено умањили потенцијални негативни ефекти њихове употребе.

Породица има кључну улогу у развијању здравих дигиталних навика деце. Испитаници спроведене анкете су свесни предности дигиталних технологија, али истовремено изражавају забринутост због прековремене употребе интернета, изложености непримерним садржајима и разним злоупотребама на друштвеним мрежама. Родитељи су у великој мери заинтересовани за даље едуковање и стицање потребних знања којима би обезбедили већу безбедност, путем организованих едукација те да би таква мера била корисна и да би се на исте одазвали. Родитељи који су боље информисани чешће разговарају са децом о правилима понашања на интернету и активно

прате њихове дигиталне активности и ограничавају им време проведено уз дигиталне технологије. Уз одговарајуће курсеве у предшколском и школском узрасту родитељи, васпитачи и други наставни кадар морају децу усмерити на квалитетнији дигитални садржај који може допринети развоју креативности, истраживачког духа и способности решавања проблема. Неопходна је континуирана едукација родитеља али и васпитача како би деца била усмерена на прави и сврсисходан начин у коришћењу дигиталних технологија.

7. Литература

Јанковић, М., Дмитрић, Љ. (2011). „Примена рачунара у припремном предшколском програму“. Зборник радова 6. међународног симпозијума: Технологија, информатика и образовање за друштво учења и знања. Чачак: Технички факултет: 288–291.

Кузмановић, Д. и сар. (2019): Деца у дигиталном добу: Водич за безбедно и конструктивно коришћење дигиталне технологије и интернет. Београд: Ужички центар за права детета, Ужице.

Лемиш Д. (2008): Деца и телевизија, Београд: Клио.

Миленковић, С., (2008): Медији у образовању, Рума: Графампромет.

Миленковић, С. (2012). Медији и деца, Сремка Митровица: Висока школа струковних студија за образовање васпитача.

Миленковић, С. (2012): Методика развоја говора, Сремска Митровица : Висока школа струковних студија за образовање васпитача.

Milenković, S.,(2023). Development of Digital and Communication Competence at an Early Age, In: International conference „Media and Challenges of Modern Society 2023”, 2. Jun 2023. Niš, Department of Communications and Journalism, Faculty of Philosophy, University of Niš, Serbia. Pg. 7.

Milenković, S., (2021). Media Literacy - Encouragement Of Communication Competencies Of Preschool Children U: Media and Challenges Of The Modern Society 2021 Niš: Filozofski fakultet Univerzitet u Nišu.

Миленковић, С. (2023). Филм и књижевност у образовном дискурсу, У: М. Грујић и К. Олах, ФИЛМ И КЊИЖЕВНОСТ 2.0 Књижевно и филмско – у прошлости, садашњости и будућности културе, књига сажетака са међународног научног скупа, 27–29. новембар 2023. Институт за књижевност и уметност Београд, Београд: Институт за књижевност и уметност. ISBN 978-86-7095-325-3 УДК 791.3/.4(048) 82.09(048) стр. 98–99.

Миленковић, С., (2008): Медији у образовању, Рума: Графампромет.

Миленковић, С., (2007). Медијска култура, Сремска Митровица: Висока школа струковних студија за образовање васпитача.

Кораћ Н. и Враћешевић Ј. (2001.) Невидљиво дете: слика детета у медијима Југословенски центар за права детета, Београд

Milenković, S., (2023). Development of Digital and Communication Competence at an Early Age, In: International conference „Media and Challenges of Modern Society 2023”, 2. Jun 2023. Niš, Department of Communications and Journalism, Faculty of Philosophy, University of Niš, Serbia. Pg. 7.

Milenković, S., (2021). Media Literacy - Encouragement Of Communication Competencies Of Preschool Children U: Media and Challenges Of The Modern Society 2021 Niš: Filozofski fakultet Univerzitet u Nišu.

Milenković, S., (2023). Digitalna književnost za decu predškolskog uzrasta, U: S. Vujkov, Vaspitno obrazovni i sportski „Horizonti” (13; Palić; 2023) Subotica: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača i trenera, 2023. str. 127-135. ISBN 978-86-87893-63-4 UDK 37.01(082) 796(082) 373.2(082)

Milenković, S., Ristić, M. (2023). Media Literacy in Communication Skills and Competencies in Early Age, In: İlhan Şahin, E., Khalilli, Z., 4. International Antalya Scientific Research and Innovative Studies Congress May 9-10, 2023 Antalya, Türkiye pg. 1148. ISBN 978-625-367-097-9

Milenković, S. Dražić, D. Ristić M. (2023). Role Of The Media In Learning Of Preschool Children, In Göçer, Kemal (Ed.). The book of abstract Cukurova 11 th International Scientific Researches Conference, August 22-24, 2023 (154-155 pp). Adana, Turkey. ISBN: 978-625-367-278-2

Миленковић, С., Ристић, М., (2024). Дигиталне технологије у развоју комуникације на матерњем језику предшколаца, У: Предраг М. Јашовић (ур.), Зборник радова са Осамнаесте конференције „Васпитач у 21. веку” - Предшколска установа као професионална заједница учења - иновације, изазови и перспективе, бр. 22, Академија васпитачко-медицинских струковних студија, Одсек васпитачких студија Алексинац УДК 373.2:004(497.11) 37.091.3-028.31:004, стр. 143-149.

Milenković, S. (2022). Interkulturalizam i uticaj medija u komunikaciji u ranom uzrastu U: Interculturalism In Education, Ed: Ivanić, I., Ilić, S., Radović, D. Novi Sad, October 1st ,

2022 The 8th International Conference InterKult 2022, Novi Sad: Pedagogical Institute of Vojvodina i Nacionalni savetrumunskenaacionalnemanjine978-86-80707-839, str. 46-47.

Milenković, S., (2021). Epistemološki značaj drevnih znanja antičkih autora u modernoj nauci o jeziku, U: R. Vasić, S. Ferjančić, K. Maricki Gađanski, Antika isavremenisvet: Epistemološki značaj drevnih znanja antičkih autora i u poznijoj tradiciji, Beograd: Društvo za antičkestudijeSrbije, str. 323-328.

Milenković, S., (2021). Vođena fantazija u razvoju govora predškolaca Vaspitno obrazovni i sportski horizonti (12; Subotica; 2021): Međunarodna interdisciplinarna stručno naučna konferencija „Horizonti” (12; 2021; Subotica) Horizonti: zbornik radova, Subotica: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača i trenera, 2021. str. 350-355.

McManis, L. D., Gunnewig, S. B. (2012). Finding the education in educational technology with early learners. Young Children. 67: 14-24.

Попадић, Д. & Кузмановић, Д. (2016). Млади у свету интернета: коришћење дигиталне технологије, ризици и заступљеност дигиталног насиља међу ученицима у Србији. Београд: Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и УНИЦЕФ.

Taylor, G., Monaghan, P. & Westermann, G. (2017). Investigating the association between children's screen media exposure and vocabulary size in the UK, Journal of Children and Media, 12 (1), 51-65.

Ауторски тим Проф. др Снежана Вуковић, психолог Проф. др Милица Пејовић Милованчевић, дечји психијатар Мср Михрета Фејзула, психолог Кл. ас. др Ана Муњица Јовановић, психијатар Др Владан Шапоњић, спец. Епидемиологије- Водич за достизање одговорног односа према здрављу Београд 2026.године1

Рек, М. и Ковачић, А.(2018) Медији и дјеца предшколске доби: улога родитеља као узора и учитеља. Медијске студије, 9(18), 27-43

Миленковић, С., Николић, Ж и Чворовић, С (2025) Деца раног узраста као конзументи дигиталних медија у породици и улога родитеља, Кругови детињства (2025)

Снежана Хасанагић, Custom Concept, Маја Паповић, Custom Concept, Слађана Ковачевић, Custom Concept, (2020.) Медијске навике дјеце и ставови родитеља – Финални извештај

Слика 1- Преузето са сајта „Edurazvoj.com“ (<https://www.edurazvoj.com/ono-sto-ne-kontrolisemo-mi-vremenom-pocinje-da-kontrolise-nas-ili-nasu-decu/> - Приступљено 28.06.2026.године, 23:02)

Слика 2- Преузето са сајта „Psihosensum.com“ <https://psihosensum.com/kako-kontrolisati-deci-upotrebu-ekrana/> (Приступљено 28.06.2026.године, 23:14)

Слика 3 - Преузето са сајта „<https://www.gorazdevac.com/2023/12/03/posledice-prekomerne-upotrebe-digitalnih-uredjaja-po-zdravlje-dece/> (Приступљено 28.06.2026.године, 23:20)

Слика 4 - Преузето са сајта „Unicef.org“ <https://www.unicef.org/serbia/publikacije/obrazovanje-socijalno-i-materijalno-ugro%C5%BEene-dece-u-srbiji> (Приступљено 28.06.2026.године, 23:24)

Слика 5 – извор: аутор мастер рада

8. Прилог

Анкета

"Улога родитеља у обликовању дигиталних навика деце"

Поштовани родитељи, анкета је у сврху примењено-истраживачког рада који треба да објасни улогу родитеља у формирању и усмеравању дигиталних навика деце са посебним освртом на начине контроле, надзора, едукације и постављања правила у коришћењу дигиталних технологија.

Анкета је анонимна.

Молим да дајете искрене одговоре како би анализа била што компетентнија.

За попуњавање анкете потребно је свега неколико минута.

Код појединих питања имате могућност давања једног одговора док се код неких питања даје могућност давања више одговора.

Молим да своје одговоре определите и пошаљете најкасније до петка 24.априла 2026.године.

* Означава обавезно питање

ОПШТИ ПОДАЦИ О РОДИТЕЉУ

2.1. Пол *

Означите само један овал.

☐ Женски

☐ Мушки

2.2 Старост *

Означите само један овал.

☐ 21-30

☐ 31-40

☐ 41-50

2.3 Ниво образовања *

Означите само један овал.

- ☐ основно
- ☐ /средње
- ☐ више/високо

2.4 Да ли свакодневно користите дигиталне уређаје? *

Означите само један овал.

- ☐ Да
- ☐ Не

ДИГИТАЛНЕ НАВИКЕ РОДИТЕЉА

(Означите један одговор: 1–никад, 2–ретко, 3–понекад, 4–често, 5–увек)

3.1 Користим мобилни телефон у присуству детета *

(Означите један одговор: 1–никад, 2–ретко, 3–понекад, 4–често, 5–увек) *Означите*

само један овал.

1	2	3	4	5
никад	☐	☐	☐	☐
				увек

3.2 Проверявам друштвене мреже у присуству детета *

(Означите један одговор: 1–никад, 2–ретко, 3–понекад, 4–често, 5–увек) *Означите*

само један овал.

	1	2		3	4	5
никад	☐	☐	☐	☐	☐	увек

3.3 Користим дигиталне уређаје пре спавања *

(Означите један одговор: 1–никад, 2–ретко, 3–понекад, 4–често, 5–увек) *Означите*

само један овал.

	1	2		3		4		5
никад	☐	☐	☐	☐	☐	☐		увек

3.4 Ограничавам сопствено коришћење уређаја због детета *

(Означите један одговор: 1–никад, 2–ретко, 3–понекад, 4–често, 5–увек) *Означите*

само један овал.

	2	2	3	4	5
никад	☐	☐	☐	☐	☐
					увек

3.5 Сматрам да сам добар пример детету у коришћењу технологије *

(Означите један одговор: 1–не, 2–углавном, 3–да) *Означите*

само један овал.

	3	2	3
не	☐	☐	☐
			да

ДИГИТАЛНЕ НАВИКЕ ДЕТЕТА

4.1 Колико времена Ваше дете проводи користећи дигиталне уређаје? *

Означите само један овал.

☐ Мање од 1h

☐ 1h-2h

☐ 2h-3h

☐ Више од 3h

4.2 Дете користи уређаје (рангирај) *

Означите само један овал по реду.

	најчешће	често	ретко	понекад	никад
Едукативни садржаји	☐	☐	☐	☐	☐
Цртани филмови	☐	☐	☐	☐	☐
Видео садржаји	☐	☐	☐	☐	☐
Игрице	☐	☐	☐	☐	☐
Друштвене мреже	☐	☐	☐	☐	☐

4.3 Дете користи уређај *

Означите само један овал.

- ☐ Самостално
- ☐ Уз надзор
- ☐ Заједно са родитељем

4.4 Дете само тражи да користи уређај *

Означите само један овал.

- ☐ Никад
- ☐ Ретко
- ☐ Понекад
- ☐ Често
- ☐ Увек

4.5 Дете користи уређај пре спавања *

Означите само један овал.

- ☐ Никад
- ☐ Ретко
- ☐ Понекад
- ☐ Често
- ☐ Увек

4.6 Дете негодује када му се ограничи коришћење уређаја *

Означите само један овал.

☐ Никад

☐ Ретко

☐ Понекад

☐ Често

☐ Увек

РОДИТЕЉСКИ НАДЗОР И ПРАВИЛА

5.1 Постоје јасно постављена правила коришћења уређаја *

Означите само један овал.

☐ Никад

☐ Ретко

☐ Понекад

☐ Често

☐ Увек

5.2 Контролишем садржај које дете конзумира *

Означите само један овал.

- ☐ Никад
- ☐ Ретко
- ☐ Понекад
- ☐ Често
- ☐ Увек

5.3 Ограничавам време коришћења уређаја *

Означите само један овал.

- ☐ Никад
- ☐ Ретко
- ☐ Понекад
- ☐ Често
- ☐ Увек

5.4 Разговорам са дететом о дигиталним садржајима *

Означите само један овал.

- ☐ Никад
- ☐ Ретко
- ☐ Понекад
- ☐ Често
- ☐ Увек

5.5 Укључујем се у дигиталне активности детета *

Означите само један овал.

☐ Никад

☐ Ретко

☐ Понекад

☐ Често

☐ Увек

СТАВОВИ РОДИТЕЉА

6.1 Да ли по Вама дигитални уређаји имају позитивни утицај на развој детета? *

Означите само један овал.

☐ Никад

☐ Ретко

☐ Понекад

☐ Често

☐ Увек

6.2 Да ли по Вама прекомерна употреба технологије штети детету? *

Означите само један овал.

- ☐ Никад
- ☐ Ретко
- ☐ Понекад
- ☐ Често
- ☐ Увек

6.3 Да ли сматрате да имате довољно знања о дигиталним ризицима* *

Означите само један овал.

- ☐ У потпуности
- ☐ Поседујем знања али не у довољној мери
- ☐ Немам потребна знања

6.4 Став о организованој додатној едукацији *

Означите само један овал.

- ☐ Не бих се едуковао/ла
- ☐ Едуковао/ла бих се

Хвала на сарадњи.